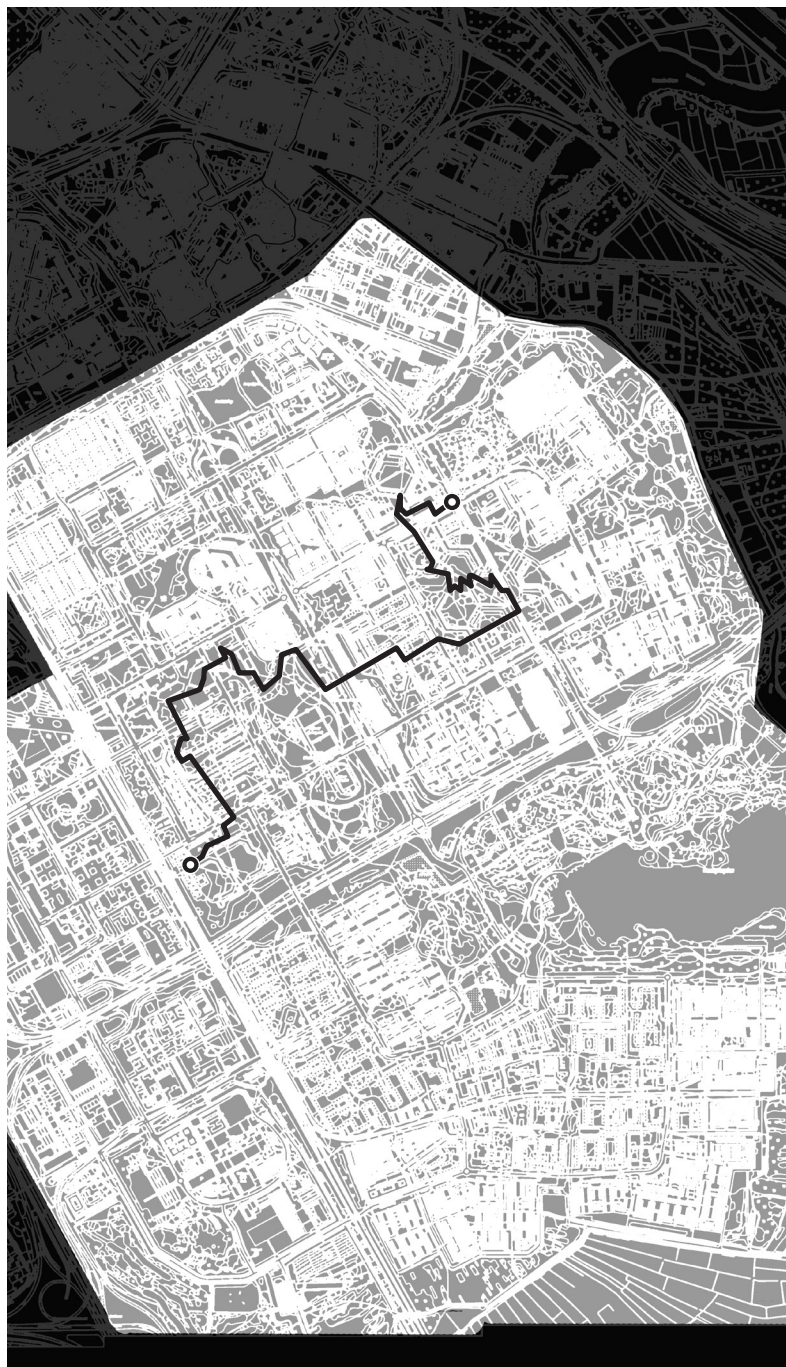

BIJLMER

START: METROSTATION GANZENHOEF

EINDPUNT: METROSTATION BULLEWIJK

— De wandeling start voor de ingang van metrostation Ganzenhoef. —

De naam van deze buurt is een verkorting van het ruim vier meter diepe Bijlmermeer dat hier tot 1626 lag. Begin zeventiende eeuw ging Amsterdam aan de slag met de inpoldering van het meer om ruimte voor landbouw vrij te maken. Helaas konden ze maar kort genieten van de vrijgekomen landbouwgrond. Om een aanval van de Fransen op Amsterdam in 1672 te voorkomen, werden de dijken van het Diemer- en Bijlmermeer doorgestoken. Het meer werd opnieuw drooggelegd, maar niet lang daarna, in 1702, was het weer raak: een zware storm liet de Bijlmermeer nogmaals onderlopen. Het opnieuw droogmaken liet daarna even op zich wachten, tot Amsterdam en Weesp in 1825 samen optrokken. De polder werd daarna vooral als natuurgebied gebruikt met hier en daar wat boerderijen.

— Ga met je rug naar het metrostation staan en ga rechtsaf. Steek de Elsrijkdreef over en ga rechtdoor de Bijlmerdreef op. Stop op de hoek met de Harriët Freezerstraat. —

Tot halverwege de twintigste eeuw stond je hier midden op het platteland, maar daar kwam na de Tweede Wereldoorlog verandering in. De gemeente kampte met een enorm woningtekort en maakte plannen voor het uitbreiden van de stad, onder andere in de Bijlmermeerpolder. In 1961 was het plan officieel: er moest plek komen voor 100.000 Amsterdammers. Boeren werden onteigend en uitgekocht, en de polder werd met een dikke laag zand twee meter opgehoogd. Vijf jaar later sloeg burgemeester Gijs van Hall de eerste paal in de grond. Van onder zijn bouwhelm sprak hij: 'Ik heb in mijn leven veel eerste palen geslagen, maar nog nooit heb ik groter voldoening gevoeld dan deze keer.' Van Hall was trots, want 'nergens in de wereld is tot nu toe een mooiere en modernere stad van dergelijke omvang tot uitvoering gekomen'. Op 25 november 1968 was het zover: Kees en Truus Copray en hun kinderen kregen de sleutel van hun zeskamerwoning in de flat Hoogoord, aan de andere kant van de wijk. Hun huur bedroeg 324 gulden per maand en ze konden zich vol trots de eerste bewoners van de Bijlmer noemen. Net als de familie Copray vonden veel andere Amsterdammers hun weg naar de buurt. Ze lieten de vervallen, benauwde stad achter zich en kozen voor ruime woningen in de stad van de toekomst waar alle nieuwe ideeën over wonen samen zouden komen.

— Ga de Harriët Freezerstraat in. Sla aan het eind linksaf en ga richting buurtboerderij Gliphoeve. —

Deze boerderij begon in de jaren zeventig met een aantal kuikens die buurtbewoner Floor Döll vond in de flats tijdens zijn werkzaamheden als tegelzetter. Hij was altijd al gek geweest op dieren en wilde de kuikens een plekje geven. Samen met collega's van het onderhoudsteam van de gemeente timmerde hij een omheining op het grasveld voor de flat. Al snel kwamen er andere dieren bij, zoals konijnen en schapen, en boer Floor maakte er samen met zijn vrouw Will niet alleen een veilige haven voor dieren voor, ook mensen waren welkom. 's Ochtends vroeg stonden de eerste kinderen vaak al op de stoep. Sommigen hadden thuis niet ontbeten en aten op de kinderboerderij een boterham. Na schooltijd kwamen ze terug om de dieren te verzorgen. Als het echt nodig was, nam Will een kind mee naar huis voor een slaapplek. Eigenlijk was iedereen welkom, op één voorwaarde: drank, drugs en wapens waren verboden. Verslaafden die nergens anders heen konden, mochten in de hooiberg overnachten. In ruil voor alle zorgen waakte de buurt over de boerderij. En dat was nodig. Er werden namelijk weleens dieren meegenomen, bijvoorbeeld voor de slacht voor het offerfeest. Toen een man 's nachts een schaap probeerde te stelen, werd hij door omwonenden bij zijn kraag gegrepen. Floor bedacht er iets op: hij stopte verschillende dieren, zoals varkens en geiten, bij elkaar in één hok. Zo waren de dieren niet halal en dus niet geschikt voor de slacht voor het offerfeest.

— Vervolg je weg rechtdoor langs de kinderboerderij. Loop om de flat Geldershoofd heen, sla rechtsaf en loop tussen de flats Gravestein en Geldershoofd door. Neem plaats op een bankje op het sportveld. —

Tegen het einde van de wederopbouw, in de jaren zestig, stimuleerde het Rijk hoogbouw en het gebruik van beton. Dit zou de prijzen laag houden en voor veel mensen woonruimte scheppen. Volgens Peter Dautzenberg, architect en voorzitter van de Stichting Bijlmer Museum, gaat het er dan ook niet om of de flats mooi zijn: 'De architectonische schaal is overgeslagen, je moet het als stedenbouw zien.' En dat is ook hoe Siegfried Nassuth, de schepper van de Bijlmer, het zag. Een vakgenoot die de maquette van de Bijlmer bekeek en aan Nassuth vroeg waarom elke flat precies dezelfde afmetingen had, kreeg als antwoord: 'Er kan maar één goede maat zijn.' De plattegrond van de flats kreeg de vorm van een honingraat. Hierdoor had elke woning evenveel zonuren en zouden bewoners veel privacy hebben. Elk niveau binnen de flat kreeg een eigen functie: op de begane grond waren de bergingen en op de eerste verdieping lagen binnenstraten en ruimtes voor gemeenschappelijke voorzieningen. Ook was er voor iedereen een plek in de parkeergarage. Het idee dat je kwam aanrijden, hup de auto in de garage kon parkeren en via een droogloop zo door naar je huis kon lopen, was een totaal nieuwe luxe.

— Loop terug tussen de flats door, vervolg je weg rechtdoor via het Annie Romeinplein richting de Bijlmerdreef en sta daar stil. —

De scheiding van verkeer was belangrijk in de stad van de toekomst. Net als in de Westelijke Tuinsteden in Amsterdam-West zouden de verschillende verkeersdeelnemers in de Bijlmer – in dit geval voetgangers, fietsers, auto's én de metro – hun eigen territorium krijgen. De verschillende wegen liepen langs en boven elkaar om bewoners van woning naar werk en recreatie te begeleiden. Zo zie je links de metro hoog in de lucht rijden, waardoor je deze als voetganger niet kruist. In de oorspronkelijke ideeën van de Bijlmer lag ook de autoweg op een ander niveau. De Bijlmerdreef die voor je ligt is nu gelijkvloers, maar lag tot de jaren tachtig hoger. Zo kregen fietsers en voetgangers alle ruimte op het maaiveld, het grondoppervlak.

— Steek de Bijlmerdreef over naar het grasveld, loop rechtdoor op het voetpad en stop bij de eerste bankjes die je tegenkomt. —

Het optimisme dat in de beginperiode van de Bijlmer heerste staat haaks op de reputatie die het stadsdeel later zou verwerven. Al snel werd duidelijk dat de ideeën die aan de tekentafel waren bedacht, in de praktijk niet werkten. De functies – wonen, werk en recreatie – die net als het verkeer werden gescheiden, hadden elkaar juist hard nodig om van een buurt een prettige woonomgeving te maken. De ideeën van de stedenbouwkundigen bleken niet overal succesvol. Een vrij onschuldig voorbeeld daarvan is het olifantenpaadje hier. Mensen kiezen hun eigen en vaak de snelste weg, ook al lopen de paden anders. Soms maakt de gemeente van de olifantenpaadjes een 'echt' pad, zoals hier is gebeurd. In sommige landen maken

ze handig gebruik van deze paadjes. Wanneer er in Scandinavië bijvoorbeeld nieuwe paden worden aangelegd, wordt er eerst gewacht tot er een pak sneeuw gevallen is. Nadat mensen er een paar weken gelopen hebben, is duidelijk wat de beste route is.

— Vervolg je weg op het voetpad tot de speeltuin en blijf daar staan. —

Al in 1970, vier jaar na de start van de bouw van de Bijlmer, was er een hoorzitting op het stadhuis over de klachten van de eerste bewoners. Ze klaagden over ontbrekende sportvoorzieningen, een falend afvalstelsel en vernielingen in de galerijen en bergingen. Doordat er vanwege bezuinigingen minder liften waren dan gepland, raakten deze overbelast en gingen vaak kapot. Ook ontbraken winkels en ontmoetingsplekken; bewoners moesten een lange afstand afleggen naar de supermarkt. En toen de metro eindelijk ging rijden, elf jaar nadat de eerste bewoners in de Bijlmer arriveerden, was een deel van die bewoners alweer vertrokken. Doordat het vervoer van de Bijlmer naar het Centrum zo lang op zich liet wachten, raakte de buurt geïsoleerd. In de jaren daarna sloeg de stemming verder om. De privacy in de galerijwoningen was ver te zoeken met burens die vlak langs de ramen liepen. Daarnaast zorgde de uniformiteit van de flats voor eentonigheid en vervreemding. Verder werden de binnenstraten kale, donkere gangen, en drugsverslaafden, dealers en prostituees vonden een plek in de kelderboxen. De 'plint', zoals de begane grond ook wel wordt genoemd, was niet 'actief' en omdat er geen mensen op de begane grond woonden, was er geen so-

ciala controle. Afval werd van de balkons naar beneden gegooid. En als het stoepje van niemand is, houdt niemand het schoon.

— Vervolg je weg richting de oranje passage.
Blijf daarvoor staan. —

Veel pioniers trokken weg uit de buurt, meestal naar Amstelveen, Lelystad of Purmerend, waar ze tegen een redelijke prijs een rijtjeshuis konden kopen of huren. Een deel van de vrijgekomen huizen werd snel weer gevuld. Na de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 trokken veel Surinamers naar Amsterdam. De lege woningen in de Bijlmer boden uitkomst. In eerste instantie kraakten de Surinamers de woningen, maar na verloop van tijd werden ze erkend als bewoners en konden ze de woningen huren. Maar omdat de woningbouwcorporaties nog steeds moeite hadden met het onderhoud, er hoge werkloosheid heerste en de criminaliteit bleef, kwam de Bijlmer in een neerwaartse spiraal terecht. In 1985 stond één op de vier woningen in de Bijlmerflats leeg. De gemeente deed verschillende pogingen om de buurt te verbeteren. Zo is de plint op verschillende plekken actief gemaakt doordat er woningen zijn gekomen op de begane grond. Daarnaast zijn er enorme kunstwerken op de zijkanten van de flats aangebracht om de eentonigheid te doorbreken. Ook zijn de doorgangen onder de flats verbreed en verhoogd, waardoor bewoners zich vooral in het donker veiliger voelen. En er zijn liften bijgebouwd. Om het imago te verbeteren zijn de namen van sommige flats veranderd: zo heetten Gravestein en Geldershoofd daarvoor nog Gliphoeve I en II.

— Ga onder de passage door en over het water met de bocht mee naar rechts. Voor je zie je het Bijlmerrampmonument. —

Op zondagavond 4 oktober 1992 stortte een vrachtvliegtuig van El Al neer op de flats Groeneveen en Klein-Kruitberg. Het vliegtuig was op weg naar Schiphol voor een noodlanding. De ramp zou de geschiedenisboeken ingaan als de grootste vlieg-ramp ooit in Nederland. Er werden 43 doden geregistreerd; de vier inzittenden van het vliegtuig plus de mensen die in de flats aanwezig waren of op straat liepen. Het daadwerkelijke dodental ligt waarschijnlijk een stuk hoger, want in de flats woonden veel mensen zonder verblijfsvergunning. Na de ramp bood burgemeester Ed van Thijn alle illegale bewoners uit de flats Klein-Kruitberg en Groeneveen een verblijfsvergunning aan. Een dag later stonden achthonderd mensen in de rij voor het bevolkingsregister, ook mensen die niet in de flats woonden.

In de dagen na de ramp kwamen mensen bij elkaar rond deze boom om hun dierbaren te herdenken. Zo werd 'de boom die alles zag' onderdeel van het monument om de ramp te gedenken. De mozaïektegels zijn gemaakt in een werkplaats in de buurt. Iedereen die dat wilde kon daar een mozaïek maken om afscheid te nemen. In sommige tegels zijn spullen uit het puin verwerkt. De betonnen geul voor je laat de omtrek van de verwoeste flat zien en symboliseert de ruimte die na de ramp overbleef. Laag op de grond markeert een fonteintje de plek waar het vliegtuig insloeg. De promenade, het lange rechte pad, verbindt de boom die alles zag met de afdruk van de verdwenen gebou-

wen, en met de omgeving buiten het monument. De bomen naast de promenade stonden ooit aan het Museumplein. Stadsdeel Zuid heeft ze gedoneerd om de betrokkenheid van de hele stad Amsterdam bij de vliegcrash te tonen.

— Volg je weg op de promenade langs het lage, betonnen muurtje. Sla voor de Pa Sembrug linksaf, langs de Linde. Ga na de brug meteen rechts het smalle paadje in. Steek het fietspad over, ga rechtdoor. Ga rechts over de brug en links onder de metro door. Stop bij het eerste pad naar rechts. —

Na de vliegtuigcrash ging de gemeente verder met renovatie en sloop van de wijk. Er gingen zelfs stemmen op om alle flats te slopen. Kees Rijnboutt, architect bij de dienst Volkshuisvesting Amsterdam van 1964 tot 1968, blikte in 2018 in de documentaire *Kleiburg – de laatste Bijlmerflat* terug op deze periode: ‘Het besef van onmacht om de Bijlmer door de puberteit heen te helpen was heel pijnlijk.’ Niet alle bewoners waren het met de sloopplannen eens. Er ontstond zelfs een groep, de Bijlmer Believers, die zich ging inzetten voor het behoud van de buurt. Het waren buurtbewoners van het eerste uur die bleven geloven in de oorspronkelijke opzet en idealen. Ze hebben het Bijlmer Museum opgericht, je staat er nu middenin. Het museum wordt gevormd door het gebied tussen de metrostations Ganzenhoef en Kraaiennest dat nog min of meer oorspronkelijk is.

— Ga het pad rechts in en loop door tot de tennisbaan. —

Ook de situatie in Kleiburg, ooit een van de pronkstukken van de Bijlmer, was op een gegeven moment niet meer houdbaar. Deze vierhonderd meter lange flat met elf verdiepingen en vier kilometer galerij zou als een van de laatste flats aangepast worden. Maar door de economische crisis was een grootscheepse opknapbeurt te duur. De woningcorporatie zag geen kansen in het behouden van de flat en zette de originele honingraatflat op de lijst voor sloop. Dit stuitte op zoveel weerstand van de Bijlmer Believers en andere wijkbewoners dat de flat in 2012 gered werd. Voor een symbolisch bedrag van één euro verkocht de woningcorporatie de flat aan een partij die met een volwaardig renovatieplan kwam. Kleiburg zou een 'klusflat' worden. De buitenkant werd gerenoveerd door de corporatie, de binnenkant was voor de nieuwe bewoners. Voor €65.000 kon je een woning van 65m² kopen. Bewoners kregen de vrijheid om hun woning naar wens in te delen. Ze konden appartementen boven en onder aan elkaar koppelen of woningen naast elkaar samenvoegen. Of met een hele familie een halve galerij kopen. Door een geslaagde verkoopcampagne met feesten, open dagen en andere evenementen werden de 500 flats binnen twee jaar verkocht.

— Loop links om de tennisbanen heen en sla meteen na de banen rechtsaf. Sta onder de metrolijn even stil en kijk naar links, richting metrostation Kraaiennest. —

Een ander onderdeel van de verbetering van het stadsdeel was de zogenaamde MetroMorfose. De stations waren donker en beschut, waardoor het broeinesten waren van drugsoverlast en criminaliteit. Met name 's avonds kon het er 'unheimlich' zijn, zo schreef *De Groene Amsterdammer* in 1995. In hetzelfde blad omschreef het GVB het imago van de metrostations als 'een ondergronds hotel voor junks en zwervers'. De MetroMorfose zou van de stations een open en veiligere plek maken. In 2002 ging een proefproject op station Ganzenhoef van start. Maar dat viel duur uit. Zo duur dat het project gestaakt werd. Zes jaar later hervatte de gemeente de MetroMorfose in afgeslankte vorm. Metrostation Kraaiennest werd aangepakt: de muren werden betegeld tegen graffiti, er kwam meer licht op de stations en er werden meer camera's opgehangen. De uitgangen werden transparanter gemaakt om de zichtbaarheid van reizigers te vergroten.

— Vervolg het fietspad onder de flat Kruitberg en de groene passage door. Volg het Kraaiennestpad. Loop door tot je weer onder de flat door loopt. Volg het voetpad met de bocht mee naar rechts en ga onder de weg door. Vervolg je route langs het fietspad en het voetbalveldje. Sla aan het eind van het fietspad rechtsaf en sta hier stil, op de hoek van de Kolfshotenstraat en Kortvoort. —

Na een flink stuk lopen, zonder ook maar een auto-weg te kruisen, ben je in een ander stuk van de Bijlmer terechtgekomen. Hier heeft de gemeente de sloopplannen in de jaren negentig wél doorgezet.

Het idee was: hoe gevarieerder de woningbouw, hoe meer bewoners zouden verhuizen binnen de Bijlmer en de buurt dus niet verlaten, en hoe meer andere bewoners aangetrokken zouden worden. Die nieuwe bewoners moesten vooral uit de middenklasse komen; daarom werd het aantal socialehuurwoningen sterk verminderd. Hoe meer middenklasse, hoe meer geld voor winkeliers en hoe meer klanten voor culturele voorzieningen. In eerste instantie ging een kwart van alle galerijflats tegen de vlakte. Die flats werden vervangen door laag- en middenbouw. In de loop der tijd werd de sloop uitgebreid tot meer dan de helft van de 13.000 galerij-appartementen. De nieuwe woningen mochten voor slechts 30% uit sociale huur bestaan. Verschillende architecten gingen aan de slag om de woningen te ontwerpen, waardoor er afwisseling in stijl ontstond.

— Ga linksaf de Kolfschotenstraat in. Loop langs het fietspad. Volg het fietspad onder de weg door. Passeer het water en loop rechtdoor tot je het Nelson Mandelapark hebt bereikt. Loop het park in tot de eerste kruising. —

Groen was een belangrijk onderdeel in het oorspronkelijke ontwerp van de buurt. Voor iedere woning zou er 35 vierkante meter openbaar groen komen. Ter vergelijking: in de Dapperbuurt in Amsterdam-Oost was dat 0,2. Ook dit park, aangelegd in 1969 als het Bijlmerpark, moest bijdragen aan de groene buurt. Schrijver Murat Isik, auteur van *Wees onzichtbaar*, dat gaat over zijn jeugd in de Bijlmer, vertelde aan het AD over zijn kindertijd tussen het groen: 'Ondanks al die

flats voelt het of we leven in een reusachtig natuurre-servaat. In de jaren tachtig is de Bijlmer groener dan een gemiddeld stadspark. Overal staan bomen waarin vogels nestelen. Er liggen grasvelden vol wilde bloemen, plassen vol eenden en meerkoeten. De straten zijn verboden terrein voor auto's. We kunnen overal rondrennen of -fietsen. En als we in de zomer honger hebben, plukken we hazelnoten, kersen en bramen in de wijde omgeving.'

— Sla rechtsaf en loop rechtdoor. Ga bij de brug het water over. Je passeert links het Bijlmerparktheater. Sla hier rechtsaf. Sta stil op de brug die je overgaat. —

Dit park, dat in 2014 is omgedoopt tot Nelson Mandelapark, is flink aangepakt. Er zijn veel sport-faciliteiten, speeltuinen en jaarlijks vindt hier het Kwaku Summer Festival plaats, een festival met muziekoptredens, lekker eten, lezingen, sport en meer. Het festival begon hier in 1975 als Surinaams voetbaltoernooi voor thuisblijvers tijdens de vakantie en vindt meestal plaats in juli, in dezelfde maand waarin de slavernij in Suriname werd afgeschaft (1 juli 1873). Het festival heet Kwaku, omdat de afschaf-fing van de slavernij op een woensdag viel, Kwaku in het Surinaams.

— Ga de brug over en sla linksaf het fietspad op. Sla bij de eerste brug linksaf en loop rechtdoor. Je komt op het Anton de Komplein.

Loop het plein op en wijk af naar rechts. Stop bij de trappen van het standbeeld. —

Een van de meest prominente Surinaamse helden is Anton de Kom. Hij is in 1898 geboren in Paramaribo, de hoofdstad van Suriname, toen nog een kolonie van Nederland. Zijn vader was nog in tijden van slavernij geboren op een plantage. De Kom volgde de lagere school en de mulo en haalde het diploma boekhouden in Suriname. Door het racistische beleid kon hij geen goede baan krijgen en hij vertrok naar Nederland in de hoop op een betere toekomst. De Kom kwam in Den Haag terecht en schreef daar zijn boek *Wij slaven van Suriname*, dat in 1934 verscheen. Hij wilde het Surinaamse volk vaderlandsliefde en nationalisme bijbrengen en schreef: ‘Geen volk kan tot volle wasdom komen, dat erfelijk met een minderwaardigheidsgevoel belast blijft. Daarom wil dit boek trachten het zelfrespect der Surinamers op te wekken en voorts de onjuistheid aantonen van de vredesbedoe-ling der Hollanders ten tijde der slavernij.’ De Kom ging terug terug naar Suriname, maar werd daar vervolgens verbannen omdat zijn activiteiten verzet zouden aanwakkeren. Hij kwam weer naar Nederland en sloot zich tijdens de Tweede Wereldoorlog aan bij het verzet. Zijn leven eindigde in een Duits concentratiekamp. Op initiatief van buurtbewoners kreeg hij een standbeeld met daarbij een dichtregel van zijn hand: ‘Strijden ga ik! Eerst na d’overwinning kom ik terug...’ Op het plein wordt nog steeds gestreden: in 2020 was het Anton de Komplein het toneel voor ‘Black Lives Matter’-protesten.

— Loop terug het plein op, sla rechtsaf onder de weg door langs de bloemenwinkel. Ga de winkelstraat in. Loop tot de Hema en sla rechtsaf. Je loopt nu op een zandkleurig gebouw af met blauwe kozijnen. Blijf voor het gebouw staan. —

Waar werk en wonen in de originele plannen gescheiden bleven en het idee was dat bewoners met de metro naar hun werk in het Centrum van de stad zouden gaan, veranderde dit in de jaren negentig. Steeds meer bedrijven vonden hun weg naar de Bijlmer. ING, toen nog de Nederlandsche Middenstandsbank, was een van de eerste bedrijven die zich vestigden in de Bijlmer. In 1987 werd Het Zandkasteel, zoals het gebouw in de volksmond heette, het hoofdkantoor van ING. Later groeide dit gebied uit tot een bedrijvencentrum met onder andere de ArenA, AFAS Live en de Ziggo Dome en de komst van bedrijven als deze gaf een economische boost aan de omgeving.

— Ga rechts om Het Zandkasteel heen. Loop onder het gebouw door en ga vervolgens onder de brug door. Draai je om in de richting van Het Zandkasteel. —

De architecten van Het Zandkasteel, Ton Alberts en Max van Huut, hadden nooit eerder een kantoor ontworpen, maar stonden bekend om hun natuurlijke en organische stijl. Dat sloot precies aan bij wat de bank wilde uitstralen: vriendelijk, sociaal en zacht. In hun ontwerp gebruikten ze natuurlijke materialen als hout en natuursteen en er was geen plek voor

rechte hoeken. Volgens Alberts zouden mensen die in gebouwen met rechthoekige vormen verblijven ‘hard, hoekig, ongevoelig en rationeel’ worden. Voor het ontwerp waren schuine bakstenen nodig. Dat vond de leverancier prima, maar dan moesten wel alle bakstenen afgenomen worden, dus ook de ‘misbaksels’, die normaal gesproken weggegooid zouden worden. Daarom hebben niet alle stenen dezelfde kleur. Het Zandkasteel was destijds een van de meest duurzame kantoorgebouwen ter wereld, vol innovatieve technieken. Alle ramen in de schuine gevels zijn werkzaam als zonnecollectoren en dankzij de dikke muren en kleine, hoge ramen was het gebouw erg energiezuinig. In de eenentwintigste eeuw was Het Zandkasteel niet voorbereid op de nieuwe *agile way of working*. Het bedrijf wilde liever kantoortuinen dan de vrij kleine kantoorruimtes hier en verhuisde in 2020 naar een ander gebouw. In de Bijlmer, dat wel.

— Volg het fietspad rechtdoor en ga na de gekleurde bankjes rechtsaf, de straat Hoptille in tussen de huizen door en vervolgens linksaf. Ga rechtdoor tot je rechts op de lage, rode woning (Hoptille 60) het straatnaambordje Hoptille ziet staan. —

Volgens de oorspronkelijke plannen zouden de flats in Hoptille, het buurtje waar je nu staat, net zo worden gebouwd als de oudere Bijlmerflats: elf lagen hoog. Maar bij een inspraakgroep bleken de toekomstige bewoners andere wensen te hebben en de Gemeentelijke Dienst Volkshuisvesting wijzigde de plannen. In 1981 werd het complex opgeleverd: het bestond uit vier of

vijf bouwlagen en daarnaast een honderdtal eengezinswoningen. Jongeren, gezinnen en alleenstaanden gingen door elkaar wonen, soms zelfs in groepsverband. Dat was een uniek experiment in die tijd. Maar binnen de kortste keren was er ook hier sprake van onveiligheid, vervuiling, diefstal, illegale huurders en leegstand. De gemeente kwam in 1982 al tot de conclusie dat de groepswoningen, waarin mensen kwamen wonen die nooit eerder met elkaar te maken hadden gehad, gedoemd waren te mislukken. Ook de integratie tussen verschillende bewoners pakte niet uit als gehoopt: de lange binnengang werd een scheidslijn tussen jongeren aan de ene kant en gezinnen aan de andere kant. Anderhalf jaar na de eerste oplevering sprak de gemeente al over een complete renovatie, die een jaar later plaatsvond. De groepswoningen werden opgeheven, de lange binnenstraat werd opgesplitst, en er werden dertien trappenhuizen toegevoegd.

— Ga linksaf onder het roodkleurige woonblok door om het hof te verlaten. Ga vervolgens rechtsaf en loop rechtdoor tot het eerstvolgende kruispunt, ter hoogte van de nummers 365 t/m 381. —

In 2014 heeft de buurt opnieuw een boost gekregen. Dit keer een kleurrijke. Een internationale groep straatkunstenaars heeft samen met bewoners alle opgangen, onderdoorgangen en viaducten beschilderd. En dat straalt uit hoe de Bijlmer de toekomst in wil: creatief en uitdagend. De buurt heeft moeilijke tijden gehad en kent die vandaag de dag nog steeds – zo is er nog steeds een grote groep bewoners met een laag

of geen inkomen, die slechte toegang tot onderwijs heeft. Ook is er nog steeds sprake van criminaliteit. De plannen die ooit aan de tekentafel werden gemaakt, klonken als de stad van de toekomst, maar pakten in de praktijk anders uit. Gelukkig lijkt het tij te keren en die positieve ontwikkeling voel je als je het laatste stukje van de wandeling naar metrostation Bullewijk loopt.

— Vervolg je weg rechtdoor. Ga onder de weg door en steek vervolgens het speelplein schuin naar rechts over richting het flatgebouw met een zeepaard op de gevel. Sla voor het gebouw rechtsaf en loop richting de gekleurde muurschilderingen. Passeer aan je rechterhand de vissen. Voor je zie je nu metrostation Bullewijk. —